

որոնք ցըիւ եկած են աշխարհիս չորս
դին:

Ա. Ղազարու հոյակապ մատենադարանը
100000 հատոր կը պարունակէ, ամենա-
թանկարժէք գանձատունը արեւելեան գը-
րականութեան և պատմութեան համար;
Ձեռագիրներու սրանչելի հաւաքածոն որ
3000 օրինակ կը համբէ, միակն է ամ-
բողջ աշխարհի մէջ։ Թիցիանոյի և թին-
թորեթթոյի ցնծուն արուեստէն տեսակ մը
կենսունակութիւն է որ կը զեղու վիթ-
խարի կոյտին վրայ հնատիպ զրբերուն,
որոնցմէ՝ մարդկային մտքի հսկաներէն
շատեր օգտուած են;

Ս. Ղազարու կիպարիսներուն նելքեւ
է որ Պայըլն փնտուած է կազդոյլ ու ա-
պաէն իր խռովիալ հոգւոյն համար, նախ
քան իր հերոսական մահը Միսոլունկիի
մէջ:

Ու վանական այս դիւթիչ պարտէզին
մէջ, ուռնացող լիրանանեան մայրիներու
առընթեր, որպիսի զափնեվարուեր եւ

Եւ երբ իր մայրամուտին մօտեցած ա-
րեգակը հրաժեշտի՝ ողջոյններ կ'ուղարկէ
կզգեակին, փոքրիկ եկեղեցոյն մէջ կը
սկսին երեկոյեան ժամերգութիւնները; Վա-
ղընջական, միօրինակ, արեւելեան երգե-
ցողութեանց հանգոյն վերամբարձ կը սա-
ւառնի խունկը մթնոլորտին մէջ, ծածկե-
լով ամպերու սպիտակաթոյը շղարշով մը
ինչպէս սրբութիւն սրբոց: Թանկարժէք

թագեր իրենց զլուխը, օձագալար գաւա-
զաններ ի ձեռին և զգեստաւորուած հնար-
ժէք ճոխ հանդերձանքով՝ հայ ուսումնական
վարդապետները կը շարժին ու իրենց
հողմավար ալեփառ մօրուքով կը սպազան

կիսամութին մէջ, զերդ վտարանդի ալ-
բաները հէքեաթներու աշխարհին։
Մորք, Թիւ 9554
16 Մայիս 1932

8

ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԻՒՆ Ի ՊԱՏԻՔ RENÉ PINON

Կիրակի, Ապրիլ 14ին, Սեւրի Մուրատեան վարժարանին մէջ տեղի ունեցաւ գեղեցիկ ընդունման լութիւն մը՝ ի պատի «*Revue de deux Mondes*»ի քաղաքական խմբագիր և Ecole des Sciences Poliquesի ուսուցիչներէն գրք. Որբէ Քիմոնի,
չանդիսաւորութեան կը նախազահէր երևուու-
թան Edouard Soulier, Ներկայ էին նայ և քրամ-
սացի երկու հարիրէ աւելի հրամիւնալիւր. .
Վարժարանին քաղաքական տեսուչ հրամանա-
տար Զատիկ Խաճատանին երկու խօսքով ներ-
կայացուց համդիսականներուն օրուան բանա-
խօսը իրին հայասէր մը՝ որ տարիներով աշ-
խատակած է ողբացեալ զօնոս նուպարի հետ
ի նպաստ հայկական զատիկի.
Հունիկ րմբ բարձրանալով գրք. Որբէ Քիմոն,
կէս ժամէ աւելի տեսող նմուռ բանախօսութիւն
մ'ըրաւ հայկական քաղաքական վերջին ամցքե-
րութ մկատմամբ, ծանուանալով մանաւանդ վեր-
ջին պատերազմի ըսթացքին հայ ժողովրդանա-
դաշնակիցներութ թիրած անփոխարիսների օժան-
դակութեանց վրայ՝ կովկասի, կիլիկիոյ և քրամ-
սական նակատներուն մէջ, Եթշելով հայկական
զաքատագրութեան նամբուն վրայ հենած մէկ մի-
լինն Յահատակները, մեր յուսակարութիւննե-
րութ պատճառ զաւ նրապական պեսութիւննե-
րէն աւելի հեռաւոր Ամերիկան որ մարզականի-

բական բանածեւերու ետեւ իր միւթական շամբ
միայն հետապնդեց։
Պըսէ Ռիմոն հիացմութքով խօսեցաւ հայ
ժողովրդեան ցոյց տուած կենսութակութեան ի
ապրելու տարօրինակ բանզին վրայ, իշեց էլլ
միածինը և վենետիկով որոնք դարերէ ի փա
ռուերուած են ազգապահպանման զործին, փի
ուրանեց հայ ազգութեան ցոյց տուած վի
րականգնումի միզերը՝ հետագիտէ հիմնուող վար
ժարաններով, եկեղեցիներով, ազգային և բարե
մպատակ հաստատութիւններով և մամուլով, ու
մալթեց մեզի մօտաւոր փայլուն ապագայ մը,
Օրուան Յախազան երեսփոխան Ե. Soulier
շնորհակալութիւն յայտնելէ փերջ յարգելի բար
նախօսին, Յերկանները վայրկեան մը լուութիւնն
հրաւիրեց Ապրիլիան Յահատակիներու համագո
գային սուզին առթիւ։
Վարժարաններ աշակերտներուն կողմէ երգուած
քանի մը երգերով վերջացաւ այս սիրութ համ-
դիսաւորութիւնը։
Բամափոսութենէն վերջ եերկաները հիւրասին
ուեցան վարժարաններ շքել զահիլմներութ մը։
ու մեկնեցան անոնք զարթանային պայծառ վեր
չալոյսով մը, իրենց հետ միասին տանելով աշ-
հատակաց սուզին հետ Յոյսի շիթ մը, վարդա-
զոյն օրերու հեռապատկերով թրծուած,

ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՆ ԲԱՑՈՒՄ

“ՄԿՐՏԻՉ ՊԵՇԻԿԹԱՇԼԵԱՆ,, ԹԱՏԵՐԱՍՐԱՀԻ

Կիբակի, Մայիս 15 ին, աննախընթաց
հանդիսաւորութեամբ եւ երկսեռ խուռն
բազմութեան մը առջեւ տեղի ունեցաւ
Սեւրի Մուրատեան վարժարանի շրջափա-
կին մէջ վերջերս կառուցուած «Մկրտիչ
Պէջիկթաշլեան» թատերասրահին պաշտօ-
նական բացումի:

Անակնկալ կերպով հանդէսին կը նա-
խագահէր վենետկոյ Մխիթարեանց Աբ-
բահայը Գեր. Հ. Յովհան Վրդ. Աւգեր:
իսկ Մուրատ-Ռափայէլեան վարժարանի
նախկին աշակերտ, տաղանդաւոր գերա-
սան Վահրամ Փափազեան, որ ժամանակէ
մը ի վեր հիւր է Բարիզահայ գաղութին,
ազնուորէն և ինքնարուիս կերպով «Գոր-
բառոյ»ի ներկայացմամբ իր յարգանքի
բաժինը բերած էր դարձեալ Մուրատեան
նախկին աշակերտ և հայ բեմի հիմնադիր
Մ. Պէշիկթաշլեանի յիշատակին՝ ինչպէս
ահեւ իրեն դաստիարակ Մխիթարեան հայ-
երուն;

Հանդէսը բացուեցաւ ճիշտ ժամը Յին,
արիզի Մուրատ-Ռափայէլեան Նախկին
շակերտաց Միութեան ատենապետ Տիար
Սինապեանի կողմէ, որ երկու խօսքով
առմականն ըբաւ թատերասրահի շինու-
եան աշխատանքներուն։ Խոստովանեցաւ
Նախկին Աշակերտաց Միութիւնը ա-
նձինն պիտի չկարենար իրագործել այս
ոնարկը և թէ Միութարեան Միաբանու-
ան և Մուրատեան վարժարանի Տես-
թեան նիւթական լայն օժանդակու-
մներով միայն կարելի եղած էր ա-
րտել արդիական զիծերով, ընդարձակ
ըով, հարուստ բեմանկարներով և ելեք-
ական ճոխ լուսաւորութեամբ օժտուած
սիրուն և կոկիկ թատերասրահին շի-
թիւնը։

Տիար Գ. Սինապեան Միութեան կողմէ
իր խորին շնորհակալութիւնները յայտնելէ
վերջ Միխթարեան Միաբանութեան, Մու-
րատեան վարժարանի Տեսչութեան, ինչ-
պէս նաեւ այն ազգայիններուն և Նախկին
Աշակերտներուն, որոնց իրենց լուսան բե-
րած էին թատերասրահի շինութեան աշ-
խատանքներուն, պաշտօնապէս բացուած
հոչակեց Պէտքիթաշլեան պրահը: Այն վայր-
կեանին խանդավառ ծափերու մէջ Միու-
թեան գեր-ատենապէտ Տիար Ա. Ալթու-
նեան վար առաւ թատերասրահի պատերէն
կախուած սպիտակ քող մը՝ որ ծածկած
էր մարմարեայ տախտակ մը հետեւեալ
ոսկեզօծ վերտառութեամբ.

ԱՐՁԱՆ ՅԱԽԵՐԺԱԿԱՆ
 ԱՆՄԱՀ ՔԵՐԹՈՂԻՆ
 ՄԿՐՏԻՉ ՊԵՇԻԿԹՈՎԵԼԵԱՆ
 ԿԱՌՈՒՑԱԻ ՄՐԱՀՍ
 ԱՐԴԵԱՄԲԻ ՄԽԻԹԱՐԵԱՆ ՀԱՐՑ
 ԵՒ

ՄՈՒՐԱՏ-ՌԱԳՈՅՑԵԼԵԱՆ
ՆԱԽԿԻՆ ՇՀԱԿԵՐՏԱՅ ՄԻՈՒԹԵԱԴ
1932

Ապա իսուր առաւ Մովատեան վար-
սրանի տեսուչ Հ. Սահակ Վ. Տէլ-Մով-
սեան, որ պատկերացուց Գէշիկթաշլեանը
ըեւ ազգային քնըուշ բանաստեղծ մը,
ըեւ հիմնադիր հայ բեմին և Մուրատ-
սփայէլեան ու համազգեաց միութիւն-
ուուն։ Այս թատերապահը պիտի յա-
ստացնէ յիշատակը և վստահ եմ, աւել-
ց յարգելի բանախօսը, որ Բարիզահայ
դութը արժանաւորապէս պիտի տօնէ
եւ մեծատաղանդ բանաստեղծին ծնըն-
ան հարիւրամեակի յոբեկլինական հան-
ները, որ յառաջիկային պիտի կատա-
ին նոյն այս սրահին մէջ։

Անմիջապէս վերջ այս տաքուկ և խանդակավառ մթնոլորտին մէջ բացուեցաւ բեմին վարագոյրը և վ. Փափազեանի կողմէ մեծ յաջողութեամբ բեմազրուեցաւ Giacomettiի «La morte civile» օ արարողքերգութիւնը՝ որ մեր մէջ ծանօթ է «Գորբատոյ» անուամբ։ Դիտելի էր որ խաղը իր ամբողջութեան մէջ չափազանց խրախուսիչ եղաւ և թէ բոլոր գերակատարներն ալ անխտիր՝ զիտցան կենդանի կերպով արտայատել իրենց դերերը։ Ամիկա՝ որքան որ իրենց վարպետին, տաղանդաւոր Փափազեանի անխոնջ ցուցամունքներուն արգիւնքը կարելի էր նկատել, սակայն և այնպէս անուշանալի էր որ թատերասրահին հայկական և լնտանի միջավայրը մասնաւոր կերպով մը խանդակառած և ներշնչած էր զանոնք, մեծապէս նպաստելով ներկայացման կրկնակի յաջողութեան։

« Գորլաստոյ » ի գժուարին զերին մէջ
Փափազեան միշտ նոյն անփոխարինելի
Փափազեանն էր, միշտ վեհ և միշտ հա-
րուստ խաղարկովեամբ և որ ունեցաւ
Հոգեկան ապրումներ իր զերին բոլոր մա-
նրամասնովիւններուն մէջ:

լարքա, ուրիշ նախկին աշակերտ մը
որ ժամանակին իտալական և ռուսական
ըեմերու վրայ յայտնի և սիրուած դերա-
սան մը եղած է, Փափազեանի տուած բանի
մը ներկայացումներուն մէջ իր ստանձնած
գերերով, զիտցաւ կախարդել նաեւ ամ-
բողջ Բարիզահայ զազութը։ Լարքա իր
զիտակից խաղացողի յատկութիւնները ցոյց
տուած նոյն օրը՝ «Monseigneur»ի դերին
մէջ։

Իսկական յայտնութիւն մը եղաւ նմանապէս Օր. Ռ. Ալիքսանեան «Ոռոգալիս»ի գծուալին գերին մէջ։ Իր զգայուն խաղարկութեամբ, իր նուրբ և ասինքնող ձայնով, իր մարմարական բնատուր առաւելութիւններով՝ Օր. Ալիքսանեան կրնայմէծ յաջողութիւն ունենալ հայ բեմին վրայ՝ եթէ երբեք կարող ձեռքելու տակ յառաջ տանի իր արուեստուր։

Ընդհանրապէս յաջող էին նաեւ օր .

Անահիս՝ «Եմա»ի գերին մէջ, Գմբէթեան՝
«Բալմիէր»ի և Ա. Կոթիկեան՝ «Տօն Ջեր-
նանտոյ»ի գերերուն մէջ:

Փափազեանի Բարիզի մէջ տուած ներ-
կայացումներուն յաջողագոյնը կարելի է
նկատել «Գորդասոյ»ի սոյն ներկայացու-
մը։ Ու ներկաները իրենց խանդավառ-
ծափերով զիացան քաջալերել տաղանդա-
ւոր գերասանն և իր ընկերները։

۲۰

3

« Գորրատոյ » ի ներկայացումէն վերջիսը առաւ գերասան Վահզրամ Փափառ զեան որ մտերիմ և գուարճարան շեշտով մը նախ իր յարգանքը յայտնեց անման Պէշիթաշլեանի և ապա Միթթարեան բազմավաստակ հայրերուն՝ որոնք, ըստու, կրցան կրթել ու դաստիարակել ինձ նման չարաձնի մը։ Մասնաւորապէս յիշեց Միհմառը։ Յայինանեւումը Թողոսեանը

Յառաւուր կ. Յուղասահակ վրեւ, թուր
եւ Հ. Սահակ Վրդ. Տէր - Մովսէսիանը
որոնք հին առաջնորդներն եղած էին Գա-
տլզիւզի վարժարանին մէջ:

Դեմասան վ. Փափազեան դրուտով բըլաւ յետոյ Միկթարեանց երկհարիւր-
ամեայ գործունէութեան, յիշեց անոնց
պատրաստած քաղմաթիւ սերունդները, վա-
րուժանէն մինչեւ Մատթէոս Մամուրեան
ները և Սեւրի Մուրատեան վարժարանի
վերաբացումը նախախնամական գոտու հայ
նորահաս սերունդին ազգապահանման
համար, քանի, ըստաւ, գաղութահայութիւնը
դեռ հնարաւորութիւն չունի վերջնականա-
նապէս հաստատուելու իր հայրենիքին մէջ

Վահրամ Փափազեան շնորհակալութիւն
յայտնեց նաեւ Բարիզահայ թատերասէն
հասարակութեան որ միշտ գնահատեց իի
սարբած ներկայացումները, յորդորեց զա
նոնք որ ուժ տան հայ բեմին քաջալերե
լով լաւագոյն տարրերը և բնմն դուր
շպրտելով և այրելով որոմները:

Վ. Փափազեանի խօսքերով վերջաց
հանդէսը ժամը ճիշտ 6.30 ին, մոերմիկ
ազգային տաքուկ միջավայրի մը ազդ
անհուն բերկրանքով:

Նկարիչ Բորգ, Յ. Աճեմիանի անձնութ

Ըստ պատրաստած գոյգ մը նոր բեմա-
նկարները ինչպէս միշտ՝ այս անգամ եւս
արժանացան ներկաներու գնահատումին;
իրեւ տաղանդաւոր նկարիչ, Բրոֆ. Յ.
Աճէմեան արդէն իր արժանի տեղը զրա-
ւած է Բարիկահայ գաղութին մէջ:
Կը զովենք նմանապէս Մուրատեան
վարժարանի ուսումնապետ Հ. Մրապիռն
Վլդ. Ուլուհոնեանի նախագահութեամբ
կազմուած «Պէշիկթաշլեան թատրա-
սրահ»ի Յանձնախումբի անդամներէն Օլ.
Պերճուհի Պօղոսեանի և Պ. Խաչիկ Ալէմ-

շահի եռանդուն աշխատանքն ու անձնաւ-
նուիրումը՝ որոնց կը պարտինք հանգէսի
կազմակերպութեան անթերի յաջողու-
թիւնը:

Այս առթիւ պարտք կը զգամ յայտնել հոս, այս երկու երիտասարդ ոյժերուն, Մուրատեան վարժարանի Տեսչութեան և Մուրատ-Ռափայէլեան Նախկին Աշակերտաց Միութեան մասնաւոր շնորհակալութիւնները :

3. ՏՈՂԱԾԵԱՀ

ՄՈՒՐԱՏ - ՌԱՓԱՅԷԼԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ ՄԱՐԶԱՀԱՆԴԵՍ

Ամէն տարի ուսումնական ամավերջին,
աշակելութեան զիտական զարգացումի
ընութեան հետ և անկէ առաջ հասարա-
կաց առջեւ կը տրուի հրապուրիչ և կո-
ռովաշունչ պատկերը անոնց ֆիզիքական
զարգացման. չէ՞ որ մտքի և սրտի կը թու-
թեան տունն է Վարժարանը, և ատոր հա-
մար անհրաժեշտ է բաջառողջ, բարեկազմ
և կորովի մարմինը, ինչպէս կը պահան-
ջէն ընտանիքն ու հայրենիքն ալ:

արժարանը, ինչպէս իր ուսումնական
ծրագրով միշտ բարձր կը մնայ տեղույս
սկսական լիկէոններէն, նոյնպէս անմլցելի
եղած է իր

Եր դարաւոր կեանցով մարզակա-
քի մէջ, ունենալով առատ ժամեր հրա-
նագուելու իր յատուկ մարզարանին մէջ,
և բաղաբին ու զաւաոին պետական առաջ-
ակարգ ուսուցիչը որպէս հրամատար:
Գերազանցօրէն հաճոյալից էր մեզի հա-
ր ամսոյս 12ին կիրակի, ժամը 5,30-7
եւող մարզահանդէսը, որուն ներկայ էին՝
վատիս Ընդհ. Արբայ Գելյ. Հ. Յ. Վ.
գեր, իր աջին ունենալով ֆրանսական
հապատը, ինչպէս իր ձախին ուսմանա-
նը, որոնցմէ զատ բազմութիւն մը կար
ուրկայացուցիչներու ցամաքային և ծո-

վային զինուորութեան հրամանատարութեան կողմէ, ինչպէս գաւառակալին, քաղաքաբետին, ուսումնապետին կողմէ եւն, եւն. և քաղաքիս վարժարաններէն ներկայացուցիչներ, դպրոցի ուսուցիչներ, քարեկամներ, ծանօթներ, հայ գաղութը և Ուխտիս հայրերն և աշակերտութիւնը: Ալ Թողում որ տեղական լրագիրը խօսի մեր աշակերտութեան կարգապահութեան, կոռովին, և յաղթանակներուն մասին.

... « Աահմանեալ ժամուն մարզադաշտ
ը մանեն աշակերտները իրենց (մարզա-
ան) սպիտակ-կապոյտ գեղեցիկ համա-
գեստով: »

վարժարանի դրոշին յարգանը ընծայեցն վերջ կը սկսի հետաքրքրական ծրաւիրը։ Կը հրամայէ Ուս. կալոյ, իրեն ժանդակակ ունենալով աշակերտութեան երկայացուցիչ ամենափայլուն մարզիկը՝ լրսէն խփէցնեան։ Խսկոյն հիացում կը ատաճառեն մեզի խմբակներու հրահանգը լրը իրենց խմբապետներու հրամանաւարութեան տակ, իրենց վսեմ ու կորովի ացըն ու վազըք։ Կ'անցնին չուաններէն մազլցելու ինչպէս և ձողերէն, և կը ատարեն վազքեր արզելքներով՝ և ձիարժութեան դժուարին հրահանգներ։